

Asia: VN/31464/2023

Lausuntopyyntö ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen toiminnasta perittävistä maksuista annettujen valtioneuvoston asetusten muuttamisesta

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen avoimen korkeakouluopetuksen enimmäismaksu

Lausuntonne yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen avoimen korkeakouluopetuksen enimmäismaksun korottamisesta 45 euroon opintopisteeltä (nykyisin 15 euroa/opintopiste). Jatkossakin korkeakoulu voi päättää myös tätä matalammasta hinnoittelusta tai täysin maksuttomasta tarjonnasta.

Vaikka avoimen korkeakouluopetuksen enimmäismaksun korotukselle on hintojen nousun myötä syntynyt painetta ja esityksen taustalla oleva tavoite tarjonnan laajentamisesta on tärkeä, pidämme muutosta suuruusluokaltaan kohtuuttomana sekä näemme esityksellä olevan mahdollisesti hyvinkin ongelmallisia vaikutuksia jatkuvan oppimisen mahdollisuuksiin ja korkeakouluopintoihin hakeutumiseen.

Pidämme enimmäismaksujen kolminkertaistamista kohtuuttomana tilanteessa, jossa jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia ollaan vaikeuttamassa: aikuiskoulutustuki on esitetty lakkautettavaksi ja korkeakoulujen rahoitusmallissa jatkuvan oppimisen osuus pienenee. Työikäisten osaamisen täydentyminen, pätevyysien hankkiminen ja uuden oppiminen vaikeutuvat huomattavaksi, mikä ei ole tavoiteltavaa niin yksilön, yhteiskunnan kuin työnantajien näkökulmasta. Muutokset kohdistuvat avoimessa opintoja runsaasti suorittaneisiin julkisen sektorin työntekijöihin ja naisiin, mutta enimmäismaksujen nousu voi vaikeuttaa myös koulutuksessa aliedustettujen miesten mahdollisuuksiin hakeutua korkeakoulutuksen piiriin. Valmistelussa olisi syytä tehdä vielä sukupuolivaikutusten arviointia.

Avoimena korkeakoulutuksena voidaan järjestää vain tutkintojen osia sisältävää koulutusta ja avoimen tarjonta vastaakin paikoitellen huonosti työikäisten tarpeisiin. Enimmäismaksujen korotuksella voidaan näin vaikuttaa vain rajallisesti opintojen sisältöihin ja siten muistiossa mainittujen maksukykyisten korkeakoulutettujen halukkuuteen suorittaa avoimen opintoja. Esitys voi poistaa joitakin taloudellisia esteitä, mutta se ei automaattisesti luo työikäisten kannalta

relevanttia tarjontaa. Työikäiselle voikin olla jatkossa entistä houkuttelevampaa hakeutua tutkinto-opiskelijaksi hintojen korotuksesta johtuen.

Olisi erittäin tärkeää, ettei enimmäismaksujen korotus johda tutkintokoulutukseen johtavien polku- ja väyläopintojen hintojen tuntuva nousuun. Avoimen opetuksen käyttäminen opiskelijavalinnan väylänä on kasvanut viime vuosina merkittävästi. YKA on huolissaan siitä, että tutkintokoulutukseen pääsyn maksullisuus yhden opiskelijajoukon sisällä kasvaa, mikä kaventaa opintojen saavutettavuutta ja jakaa opiskelijat maksukyvyn mukaan. Esitetty korotus tarkoittaisi, että 60 opintopisteen kokonaisuus voisi jatkossa maksaa yksilölle jopa 2 700 euroa.

YKA pitää ongelmallisena, että korkeakoulujen perusrahoitusta leikataan enimmäismaksujen korotuksen varjolla. Tämä tarkoittaa yhteiskunnalle tärkeän osaamisen hankkimisen ja päivittämisen kustannusten tuntuva siirtoa yksilön ja joissain tapauksissa työnantajan vastuulle. On myös epäselvää, missä määrin korkeakoulut voivat paikata perusrahoituksen leikkausta enimmäismaksujen korotuksella, ilman että kysynnän heikkeneminen ei muodostu esteeksi.

Lisäajan hakemista ja uudelleenkirjautumista koskevat maksut yliopistoissa

Lausuntonne yliopistojen maksuasetukseen ehdotetuista em. muutoksista.

-

Avoimen korkeakoulutuksen tarjontaan ja maksullisuuteen liittyvät kehittämistarpeet

Muu palautteenne ehdotuksista? Mitä muita kehittämistarpeita näette liittyvän avoimen korkeakoulutuksen tarjontaan ja maksullisuuteen?

YKA pitää keskeisenä, että avoimen korkeakoulutuksen roolia osana kansallista korkeakoulujärjestelmää tarkastellaan. Tällä kaudella tulisi luoda yhtenäinen näkemys siitä, miten avoimella korkeakoulutuksella voidaan toteuttaa jatkuvaa oppimista.

Avoimella korkeakouluopetuksella on tärkeä tehtävä kansallisen osaamistason nostamisessa. Avoimessa yliopistossa ja ammattikorkeakoulussa tulisi tarjota selkeitä osaamiskokonaisuuksia, jotka olisi räätälöity ja suunnattu erityisesti työelämässä oleville aikuisille. Tämä paikkaisi nykyistä ongelmaa, jossa täydennyskoulutuskysyntä kohdistuu tutkintoon johtavaan koulutukseen.

Vaikutusarviontia tarkentavat kysymykset korkeakouluille

1. Kuvatkaa korkeakoulunne nykyinen avoimen korkeakouluopetuksen hinnoittelukäytäntö.

-

2. Miten arvoitte asetusmuutoksen vaikuttavan hinnoittelukäytäntöönne?

-

3. Miten arvioitte asetusmuutoksen mahdollistaman uuden enimmäismaksun vaikuttavan avoimen korkeakouluopetuksen tarjontaanne eri koulutusaloilla? Mille uusille aloille arvioitte enimmäismaksun nostamisesta johtuen käynnistävänne avointa korkeakouluopetustarjontaa?

-

4. Mitä vaikutuksia arvioitte enimmäismaksun nostamisella olevan avoimen väylän opintoihinne / polkuopintoihinne (esim. suoritusmäärät, kriteerit, hinnoittelu)?

-

Rajoo Ainomaija
Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut ry